En minstestandard for utforming av skjermingsenheter



Ukom



UTFORMING AV SKJERMINGSENHETER I DET PSYKISKE HELSEVERNET

En minstestandard for utforming av skjermingsenheter

Publisert 20. mai 2021

ISBN 978-82-8465-012-8

Det er svært gode grunner for å innføre en minstestandard for fysisk utforming av skjermingsenheter i det psykiske helsevernet.

En definert minstestandard kan utjevne dagens variasjon i standard ved sykehusene, og pasienter over hele landet kan få behandling i omgivelser som fremmer tilfriskning.

Dette er minstestandard

En minstestandard beskriver i juridisk sammenheng en nedre grense for hva som er godtagbart. Minstestandarder kan brukes for å angi hvilket kvalitetsnivå den tjenesten som ytes den enkelte pasient må ha for at tjenesten skal være i samsvar med lovkravet om forsvarlige tjenester.

En minstestandard vil bedre pasientenes rettssikkerhet gjennom føringer for skjønnsutøvelse i det psykiske helsevernet ved:

- kontrollkommisjonenes velferdskontroll
- tilsynsmyndighetenes forsvarlighetsvurdering
- kontrollkommisjonenes og domstolenes rettslige vurdering av om institusjoner er materielt i stand til å tilby den enkelte pasient en tilfredsstillende behandling og omsorg.

I tillegg er en minstestandard nyttig:

- ved oppussing og vedlikehold
- ved planlegging av nye sykehusbygg
- ved Helsedirektoratets godkjenning av institusjoner med ansvar for tvungent vern
- ved klage på institusjoners lokaler fra pasienter eller pårørende

En minstestandard vil også få betydning for de ansatte. Et godt arbeidsmiljø er avgjørende for å gi en god og omsorgsfull behandling.



Flere sykehus i Norge har pasientrom i det psykiske helsevernet der god utforming er vektlagt. Foto: Geir Otto Johansen/St. Olavs hospital.

Dette bør minstestandarden inneholde

Minstestandarden bør omtale fasiliteter, utstyr, pasienttetthet, materialvalg, fargebruk, utsmykning, møblement, lys- og støyforhold. Faren ved å fastsette en minstestandard er at virksomhetene av økonomiske hensyn tilpasser sine tjenester til lavest tillatte nivå. Minstestandarden bør derfor ta utgangspunkt i beste praksis.

Verdig design bør være et gjennomgående tema. Verdighet trenger ikke gå ut over sikkerheten og behovet for et trygt miljø. For eksempel må pasienten kunne ha mulighet til å få spise ved et bord med dekketøy som er både trygt og verdig. Det er også viktig at pasientene på egen hånd kan regulere belysningen og temperaturen i rommet.

Hva begrepet "verdig design" innebærer

Verdig design er utforming som: Er brukervennlig, dekker pasientens behov, reduserer institusjonspreg og virker beroligende eller terapeutisk. Samt styrker pasientens egen identitet og ivaretar pasientens personlige integritet og mulighet til å bestemme over seg selv.

Minstestandarden må ta høyde for at pasienter kan være traumatisert og ha kroppslige plager. Det innebærer:

- Miljøet må være traumesensitivt, for eksempel ved at mekaniske tvangsmidler ikke er synlig plassert i pasientens omgivelser.
- Det må være en viss grad av komfort, for eksempel ved at sengene ikke forverrer plagene for pasienter med ulike smertetilstander.

Tilfriskning må være målet for oppholdet på skjermingsenheten, også når pasienter skjermes av hensyn til andre. Pasientrommene bør ha utsikt til natur eller andre beroligende omgivelser.

Minstestandarden bør omtale fasiliteter egnet til å motta besøk inne på skjermingsenheten. Lokalene bør være tilrettelagt for fysisk aktivitet innendørs og ha utstyr for aktivisering. Minstestandarden bør minne om pasientens rett til daglige uteaktiviteter. Pasienter som skjermes bør ha muligheten til gå ut til et trygt uteområde uten følge. Skjermingsenhetene bør ha lett tilgang til uteområder egnet for hvile og rekreasjon.



Dette bildet viser et atrium med hage ved Brinkåsen vuxenpsykiatrisk slutenvård i Sverige. Foto: Sjögren Arkitekter AB Fotograf: Åke E:son Lindman.

For øvrig viser vi til rapporten fra Chalmers tekniska högskola og Sykehusbygg HF (3). En forenklet og uoffisiell versjon på norsk finnes i vedlegget i denne rapporten.

Funksjonelle krav

Minstestandarden bør ha funksjonelle krav. Det vil si krav til nivåer som skal oppnås, men ikke hvordan disse skal oppnås.

Funksjonelle krav kan bidra til at standarden er dynamisk og tar hensyn til at fagfeltet er i utvikling.

Et funksjonelt krav kan utformes slik: "Pasientrom må ha tilstrekkelige fasiliteter for trygg og verdig oppbevaring av klær og eiendeler som dekker pasientens behov under oppholdet". En slik formulering vil være bedre enn et spesifikt krav som: "Pasientrom skal ha ett skap med tre fastmonterte hyller".

Statens undersøkelseskommisjon
for helse-og omsorgstjenesten

Postboks 225 Skøyen
0213 Oslo
E-post: post@ukom.no
Org nr: 921018924